

63. NÖVÉNYVÉDELMI TUDOMÁNYOS NAPOK

Szerkesztők

**HORVÁTH JÓZSEF
HALTRICH ATTILA
MOLNÁR JÁNOS**

**Budapest
2017. február 21-22.**

Szerkesztőbizottság

Hornok László¹

Horváth József²

Haltrich Attila³

Molnár János⁴

Varga Ákos⁵

¹MTA Agrártudományok Osztálya Növényvédelmi Tudományos Bizottság elnöke

²Magyar Növényvédelmi Társaság elnöke

³Magyar Növényvédelmi Társaság titkára

⁴Magyar Növényvédelmi Társaság elnökének tanácsadója

⁵Magyar Növényvédelmi Társaság informatikai szakértője

Lektori Bizottság

Agrozoológia: Pénzes Béla és Vétek Gábor

Növénykórtan: Nagy Géza és Petróczy Marietta

Gyomnövények, gyomirtás: Kazinczi Gabriella és Dancza István

ISSN 0231 2956

Felelős kiadó: Horváth József

Magyar Növényvédelmi Társaság

Az összefoglalók szövegéért tartalmi és nyelvhelyességi szempontból a szerzők felelnek.

ZÖLD ALMALEVÉLTETVEK (HEMIPTERA, APHIDIDAE: *APHIS* SPP.) FAJI ÖSSZETÉTELE ÉS SZABÁLYOZÁSA ALMAÜLTETVÉNYEKBEN

BORBÉLY CSABA¹, NAGY CSABA^{1,2}, HALTRICH ATTILA¹ és MARKÓ VIKTOR¹

¹ SZIE Kertészettudományi Kar, Rovartani Tanszék, Budapest

² NAIK Gyümölcsstermesztési Kutatóintézet, Újfehértói Kutató Állomás, Újfehértó

A zöld *Aphis* fajok (*Aphis pomi* DeGeer és *Aphis spiraecola* Patch) az alma jelentős kártevői lehetnek, elsősorban friss telepítésű ültetvényekben és faiskolákban. Míg az *A. pomi* őshonos faj Európában, az *A. spiraecola* előfordulását Magyarországon csak a közelmúltban, 2004-ben jelezték, míg Nagy-Britanniában, bár szórványosan előkerült, megtelepedését nem bizonyították. Vizsgálataink célja az invazív zöld gyöngyvessző levéltetű (*A. spiraecola*) hazai elterjedésének meghatározása volt. Rendszeres gyűjtéseket végeztünk továbbá Nagy-Britanniában annak érdekében, hogy megállapítsuk, hogy az *A. spiraecola* előfordul-e almaültetvényekben. Mindkét országban vizsgáltuk az *A. spiraecola* szezonális dominanciájának alakulását különböző növényvédelmi kezelésekben részesített almaültetvények zöld *Aphis* együtteseiben. Vizsgáltuk továbbá az *A. pomi* és *A. spiraecola* megkülönböztető morfológiai bélyegeinek változékonyságát is. Végül a hangya-levéltetű mutualista kapcsolat megzavarásán alapuló védekezési módszerek hatékonyságát teszteltük a zöld *Aphis* együttesek szabályozásában a NAIK Gyümölcsstermesztési Kutatóintézet kísérleti almaültetvényében Újfehértón.

Megállapítottuk, hogy az *A. spiraecola* széles körben elterjedt, gyakori tagja az almafákon előforduló levéltetű együtteseknek Magyarországon. Elsőként jeleztük, hogy Dél-Angliában is rendszeresen jelen volt az almaültetvényekben. Az *A. spiraecola* aránya az almaültetvények zöld *Aphis* együtteseiben májustól júliusig növekvő tendenciát mutatott, a nyári hónapokban átlagosan 20–23%-os értéket ért el, majd augusztustól októberig csökkent. Nem találtunk bizonyítékot az *A. spiraecola* almán, mint elsődleges gazdanövényen történő hazai teelésére. Dél-Angliában a faj dominanciájának alakulása a vegetációs periódusban hasonló tendenciát mutatott a Magyarországon megfigyeltékhez. Az *A. spiraecola* aránya a zöld *Aphis* együttesben nagyobb volt a biológiai almaültetvényekben, mint az integrált növényvédelmű üzemi ültetvényekben, illetve parkokban és kertekben található almafákon.

Az *A. spiraecola* és az *A. pomi* elkülönítésére a marginális tuberkulák és a kaudális kitinszőrök számát együttesen jól használható morfológiai bélyegnek találtuk. Ugyanakkor a két bélyeg az *A. pomi* esetén vizsgált években és hónapokban jelentős különbségeket mutatott.

A hangyák a törzs tövéhez kihelyezett cukoroldatos agarkockával (AGAR), illetve speciális palackos etetőben kihelyezett cukoroldattal (PALACK) történő etetésének hatására az almafák koronájában szignifikánsan csökkent a zöld *Aphis* levéltetveket gondozó *Lasius niger* (L.) dolgozók száma. Ennek hatására jelentősen csökkent a fákon az *Aphis* spp. levéltetvek egyedszáma is.

Kutatásainkat az NKFI (K 112743) támogatta.